

мовного питання може призвести до подальшого розростання суржика по території України та негативного впливу на свідомість громадян.

Список використаних джерел

1. *Словник української мови*. Т. 9. Київ. 1978. С. 854
2. *Великий тлумачний словник сучасної української мови: 250000* / уклад. та голов. ред. В.Т. Бусел. Т. VIII. Київ : Ірпінь: Перун, 2005. 1728 с.
3. Сухомлинський В. О. Моральні заповіді дитинства і юності. К. : Видавництво „Радянська школа”, 1966. 230 с.
4. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям. К., 1969. 245 с.
5. Ушинський К.Д. Вибрані педагогічні твори. Т. 1. К.: Рад. школа, 1983. 488 с.
6. Ушинський К.Д. Твори в шести томах. К., 1954-1956.

УДК 373.2.091.33-027.22:796

Кіріченко Т.В.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Науковий керівник – к.п.н, доц. **Ковалевська Н. В.**

ФОРМУВАННЯ ІГРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБОМ КОНСТРУКТИВНО- БУДІВЕЛЬНИХ ІГОР

Анотація. У статті презентовано результати експериментального дослідження з виявлення впливу конструктивно-будівельних ігор на формування ігрової компетентності дітей дошкільного віку. Автором схарактеризовано етапи проведення дослідження: констатувального, формуального, контрольного.

Ключові слова: ігрова діяльність, ігрова компетентність, конструктивно-будівельні ігри, діти старшого дошкільного віку.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Все більше сучасних дослідників звертають увагу на факт, що дорослі виявляють байдужість до використання гри як потужного розвиваючого засобу формування необхідних компетентностей у дошкільному віці. В процесі навчання, виховання та розвитку дитини найчастіше задовольняються запити батьків, вихователів, соціуму і не звертається увага на бажання дітей, їх мрії, інтереси.

Водночас, незважаючи на розпочаті інноваційні перетворення в галузі дошкільної освіти, питання формування ігрової компетентності дошкільників привертають увагу все більшої кількості дослідників, педагогів практиків. Великий інтерес викликає група конструктивно-будівельних ігор.

Аналіз останніх досліджень свідчить. На думку сучасних педагогів Л. Бондар, Т. Гурковської, Н. Кудикіної, Т. Поніманської, К. Щербакової будівельно-конструктивні ігри мають значний

потенціал для формування здатності емоційно реагувати на навколишній світ, міркувати, планувати власну діяльність, доводити роботу до кінця.

Мета статті – висвітлити результати експериментального дослідження з виявлення ролі конструктивно-будівельних ігор у формуванні ігрової компетентності дітей старшого дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу. Конструктивно-будівельні ігри – один із різновидів творчих ігор, у який діти відображають навколишній предметний світ, шляхом самостійного зведення споруд. Матеріалами для цих ігор можуть бути: пісок, глина, сніг, гілочки дерев, конструктор, кубики та ін.

Під час таких ігор у дітей активно працює уява, бо мета цієї діяльності не тільки звести будівлю, але і обіграти, створити за власним задумом споруду. Діти також можуть приймати активну участь у будівництві разом, таким чином вони домовляються про спільну працю, розподіляють обов'язки та ін.

Одним зі способів здійснення ігрового задуму, є зведення споруди. Іноді воно передує рольовій грі: наприклад, діти будують корабель, пристань, а потім розвивають сюжет гри «Морська подорож». В одному випадку споруда може стимулювати розвиток сюжету, в іншому — бути частиною ігрового середовища (наприклад, побудувавши казковий будиночок, діти починають гру в «казку»). Необхідність зведення споруди може виникнути і під час гри, тоді дошкільники переключаються на будівництво, а по його закінченні продовжують гру. Сама будівельно-конструкційна гра може розгортатися як власне рольова. Зміст багатьох ігор вичерпується зведенням споруд. У такому разі увага дітей зосереджується на конструкційному процесі, а гра продовжується декілька днів [2].

Конструктивно-будівельні ігри, на нашу думку, є ефективним засобом формування ігрової компетентності. Ігрову компетентність дітей дошкільного віку розглядають як «здатність дитини до вільної, емоційно насиченої, спонтанної активності з власної ініціативи, в якій реалізується можливість застосування наявних і освоєння нових знань та особистісного розвитку через прагнення дитини до участі в житті дорослих шляхом реалізації інтересів в ігрових та рольових діях в узагальненій формі» [1].

Під час навчальної практики нами була проведена експериментально-дослідна робота з перевірки ефективності застосування конструктивно-будівельних ігор з метою формування ігрової компетентності старших дошкільників.

На констатувальному етапі нами визначено критерії (когнітивний, мотиваційний, операційно-технологічний) та показники сформованості у старших дошкільників ігрової компетентності

(емоційна чутливість, ціннісне ставлення, навички та дієві вміння) та її рівні.

Діагностику сформованості ігрової компетентності дітей експериментальної за допомогою таких методів: спостереження за ігровою діяльністю старших дошкільників, аналіз продуктів діяльності дошкільників та створення спеціальних проблемних ситуацій.

Таблиця 1

***Рівні сформованості ігрової компетентності
на констатувальному етапі дослідження, %
(узагальнений результат)***

Критерії	Експериментальна група				Контрольна група			
	когнітивний	мотиваційний	операційно-технологічний	Узагальнений результат	когнітивний	мотиваційний	операційно-технологічний	Узагальнений результат
Високий	8	16	4	9	14	32	14	20
Середній	60	44	44	49	41	41	50	44
Низький	32	40	52	42	45	27	36	36

Для визначення узагальненого показника сформованості ігрової компетентності старших дошкільників на констатувальному етапі дослідження була застосована формула середнього арифметичного (Таблиця1.)

Результати, що відображені у Таблиця 1., дають можливість нам стверджувати, що в обох експериментальних групах переважає середній та низький рівень сформованості ігрової компетентності (середній рівень: 49 % ЕГ та 44% КГ; низький рівень: 42% ЕГ та 36% КГ), високий рівень був зафіксований у 9% ЕГ та 20% КГ. Отже, можемо зробити висновки, що старші дошкільники обох експериментальних груп перебувають у рівних експериментальних умовах.

Нами також зафіксовано, що найбільше труднощів у дітей виникає в конструктивно-будівельних іграх: дітям важко сформулювати завдання та мету гри, розподілити ігрові ролі, змінювати сюжет гри, контролювати свої емоції під час виникнення конфліктних ситуаціях, обирати предмети-замінники при не наявності ігрового матеріалу тощо. Це стало приводом для розробки картотеки конструктивно-будівельних ігор та впровадження їх в освітній процес експериментальної групи.

Метою формувального етапу дослідження була розробка картотеки конструктивно-будівельних ігор та впровадження їх в освітній процес експер. Під час розробки картотеки конструктивно-будівельних ігор ми керувалися принципом системності і послідовності – від простого до складного. Впровадження в освітній процес дітей старшого дошкільного віку конструктивно-будівельних ігор дозволить стимулювати допитливість та інтерес дітей, розвивати здібність до вирішення проблемних ситуацій, аналізувати наявні ресурси, планувати та реалізовувати рішення, висувати ідеї та припущення, розширити словниковий запас дошкільників.

Нами було розроблено планування конструктивно-будівельних ігор (КБІ) для дітей старшого дошкільного віку на навчальний рік. Кожен календарний місяць мав свою темі і означені завдання.

Ефективність розробленої та впровадженої картотеки конструктивно-будівельних ігор по формуванню ігрової компетентності дітей старшого дошкільного віку визначали за результатами контрольного констатувального етапу експериментального дослідження.

Для визначення узагальненого показника сформованості ігрової компетентності старших дошкільників на контрольному констатувальному етапі дослідження була застосована формула середнього арифметичного (Таблиця 2.)

Таблиця 2.

**Рівні сформованості ігрової компетентності
на контрольному констатувальному етапі дослідження, %
(узагальнений результат)**

Критерії	Експериментальна група				Контрольна група			
	когнітивний	мотиваційний	операційно-технологічний	Узагальнений результат	когнітивний	мотиваційний	операційно-технологічний	Узагальнений результат
Високий	16	24	20	20	14	32	14	20
Середній	68	60	64	64	41	41	50	44
Низький	16	16	16	16	45	27	36	36

Таблиця 3.

Порівняльна характеристика рівнів сформованості ігрової компетентності експериментальних груп

Рівні	ЕГ				КГ			
	До експерименту		Після експерименту		До експерименту		Після експерименту	
	К-ть дітей	%	К-ть дітей	%	К-ть дітей	%	К-ть дітей	%
Високий	2	9	5	20	4	20	4	20
Середній	12	49	16	64	10	44	10	44
Низький	11	42	4	16	8	36	8	36

Дані контрольного констатувального етапу експериментального дослідження свідчать про суттєві зміни, що відбулися у дітей експериментальної групи після проведення формувального етапу дослідження. До впровадження в освітній процес серії конструктивно-будівельних ігор дітей з *високим рівнем* сформованості ігрової компетентності в ЕГ було 9% (2 дитини), в КГ 20% (4 дітей). Після проведення формувального етапу експериментального дослідження в ЕГ дітей стало 20% (5 дітей), а в КГ результат залишився той же – 20% (4 дітей).

З *середнім рівнем* сформованості ігрової компетентності в ЕГ було 49% (12 дітей), в КГ – 44% (10 дітей). Після проведення експерименту стало 64% (16 дітей), а в КГ результат залишився незмінним – 44% (10 дітей). З *низьким рівнем* сформованості ігрової компетентності в ЕГ було 42% (11 дітей), в КГ – 36% (8 дітей). Після проведення дослідження в ЕГ стало 16 % (4 дитини), а в КГ результат залишився незмінним – 36% (8 дітей).

Висновки. Отже, одержані результати дослідження свідчать, що в експериментальній групі виявлена позитивна динаміка у підвищенні рівня сформованості ігрової компетентності, що доводить ефективність запропонованої та впровадженої серії конструктивно-будівельних ігор в освітній процес дітей старшого дошкільного віку.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти : [нормативний документ]. 2021. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf (дата звернення: 22.11.2023).
2. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка: підручник. Київ: Академвидав, 2013. 464 с.